

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

A „KELET” előfizetési díja:
Videkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepek követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:
Főttér 4-ik száma, havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, havá az előfizetések és hirdetések küldendők.

Néhány szó b. Kemény Gábor közgazdasági programjáról.

XI.

(Gr. Sch. Gy.) Legutóbbi cikkünkben kimeltük és adatokkal illusztráltuk a nagyfontosságot, melyet a marhatenyésztés a vele kapcsolatos gazdasági iparágakra gyakorol; s hogy ez iparágakban is, épen azért, mert állattenyésztésünk is pang, egészen passzív állunk.

De így állunk magával a marha behozatallal és kivitel kereskedelmünkkel is; 1871-től 1874-ig ugyanis volt: Ökör és bika behozat: 6.808,000, kivitel: 3.884,000; tehén behozat: 2.101,000, kivitel: 1.245,000; izgasmarha behozat: 134,000, kivitel: 130 ezer; borjú behozat: 231,000, kivitel: 325 ezer; juh és kecske behozat: 843,000, kivitel: 989,000; bárány és gödölye behozat: 28,100, kivitel: 28,900. Összesen behozat: 10.145,100, kivitel: 6.651,900 frt.

Eszerint marhatenyésztésünkben a deficit épen 3.493,200 frtra rug! — s habár a sertés- és juhkereskedésünk, önmagára többletet mutathat föl: mindazonáltal összesen marhakereskedésünkön keveset javít, mert még így is deficitben vagyunk marhakereskedésünkkel, még pedig ideszámítva a marhatenyésztést és az ezzel kapcsolatos összes iparágakat, deficitünk együtt 32.064,700 frtra rug.

A marhabehozatal még nem volna hátrányos, ha a husfogasztás nagyobb és az iparágak, melyek állati productumokat dolgoznak föl, activabbak volnának; de nálunk épen az ellenkező eset forog fenn.

Egyes marhatenyésztési és ipari ágakban emelkedett ugyan 1874. óta kiviteli kereskedelmünk; de azért egészben véve a viszonyok e téren nem igen változtak előnyösebbekre.*)

Ami gyapjúkereskedésünket illeti: a behozatal csak 20,765,000 frt ugyan, a kivitel pedig 33,796,000 frt s így itt exportunk aktiv; azonban ezt is ellensúlyozza a behozatal a gyapjúárakban, melyre nézve 14 mil.

*) A fennebbi adatokat dr. Matlekovits S. „Az osztrák-magyar monarchia vámpolitikája 1850-től napjainkig” című művéből vettem.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Az ember megjelenése óta kihalt s a napjainkban kihalásnak indult emlősökről.

Dr. Entz Gézádól.
(Előadott a jan. 11. tartott természettudományi estélyen.)
(Vége.)

Nagyobb valószínűség szól a mellett, hogy Erdély bércein a kőszáli kecske csak rövid idő előtt pusztult ki. Biale nem közölt adatok után azt állítja, hogy 1815–17 között a fogarasi és árpási havasokban még ejtettek el kőszáli kecskét s hogy egy hunyadmegyei, malomvízi zergevadász neki azt állította, miszerint a Retezatól nyugatra fekvő hegyeken, nevezetesen a Vurfu negrűn még mindig élnek egyes kőszáli kecskék, melyeket néha-néha lehet látni, midőn az ezen hegyekben oly gyakori tavakhoz inni jár. Végre egy katonatiszt közölte Bielitzel, hogy Aradon egy földbirtokosnál látott egy Brassóbeli származó kőszáli kecskefejet, melyet egy utazó angol, mint ritkaságot megvásárolt. Hogy a katonatiszt csakugyan kőszáli kecskefejet látott s nem téveszté össze a zergevel, azt minden kétség fölül helyezi az, hogy Bielitz kérésére igen jellemzően leírta a hőszezu gyűrűzött szarvakát. (Zoolog. Natsen zur Fauna Siebenbürgens. — Siebenb. Verein f. Naturwiss. Hermannst. 1850. p. 14.)

Mindezekhez még annyit tehetek hozzá, hogy bemutatok ezenem azon kőszáli kecske koponyáját, mely a muzeum-egyletnek alapítása alkalmával ajándékozott s melynek egykori viselője állítólag Hátszeg vidékén ejtett el. Ha ezen kőszáli kecske csakugyan Erdélyben ejtett el, az által még különös érdekűt nyer, hogy szarvait tekintve, inkább az altai Capra sibiricát (C. Palasi) lehet benne felismerni, mint piemonti Capra Ibxet; hogy az erdélyi kőszáli kecske közelebb áll a keletihez, mint a nyugatihoz, ez faunának általános jellemzőségeit véve tekintetbe, a priori nem látszik lehetetlennek.

Ki ne ismerné, legalább leírásokból, a hó-

074,000 frtnyi deficitünk van, a mit csak activ ruhakereskedésünk enyhít némileg mintegy 2—3 millió frttal.

Juhtenyésztés általában Romániából nyeri táplálékát, ez a tenyésztés azonban ma már többé se nem helyes, sem nem felel meg a mai viszonyoknak.

Ha sok legelőt nem lehet is másként használni, mint hogy juhok által leegeltessük, mindazonáltal általában magas gazdasági célokat figyelmen kívül hagyunk jelen juhtenyésztési rendszerünkön; s ezért nálunk a juhtenyésztésnek káros visszahatása van mezőgazdaságunk egészséges fejlődésére s különösen erdőállományunk szenved sokat miatta.

A pásztorkot, a hol a fejsze nem pusztította el az erdőt, lángba borítják azt, csak hogy újabb meg újabb legelőterületre tessenek szert; s annál fogva, mert a fennálló erdőtervénynek senki sem szerez érvényt, a birtokszabályozás pedig nem vitetik keresztül, erdőgazdaságunk a fennálló legelőterületi rendszer következtében egészen tönkre megy, minekutána olyan erdők is elpusztítatnak, melyeket mint erdőket, mint védőerdőket (Schutzwälder) föltétlenül, minden körülmény között, fenn kellene érintetlenül tartani.

Áttérve a gyapjuiparra: gyapjuiparosaink nemcsak belföldi gyapjút dolgoznak fel, hanem olyan juhok gyapját is, mely juhok részben a belföldön, de nagyobb részt a külföldön legelnek.

Amiatt, mert a birtokjogi kérdések nem rendeztetnek, a tagosítások roppant lassan és nehézkesen vitetnek keresztül, azonkívül a rétek nem kezelhetnek mesterségesen stb. mindezek miatt gyapjús és hus termelésre irányított valódi juhtenyésztés nem is fejlődhetik ki, finomabb gyapju pedig edeskevés termelhető.

Gyapjuiparunk tehát leginkább azon juhok gyapjára van utalva, melyeket román marhapásztoraink részint itt, részint a külföldön tartanak. E gyapju beszerzése újabb időben nehézségekbe ütközik, ez a beszerzés azonban iparunk kárára Csernoviczon keresztül történik.

Nagyon természetes tehát, hogy ilyen körülmények között sem juhtenyésztésünk nem lehet helyes, észszerű fejlődés, sem gyapju-

dokát (Castor Fiber), az emlősök ezen vízipitezeit, melyek mesterséges csőlvárai által méltán bálumatra ragadnak? Alig van emlős, melynek szélesebb elterjedési köre volna, mint volt hajdanában a hódnak. Egész Európában, Ázsiában, Észak-Amerikában, sőt talán az északi Afrikában is éltek hajdan hódok. Jelenleg tulajdonképi hazáját, melyben még igen nagy mennyiségben fordul elő, Észak-Amerika, különösen Kanada képezi, hol építményeik mai nap is egész falvakká vannak csoportosulva; Amerikán kívül gyakori még Sziberiában, északi Oroszországban, a Skandináv félszigeten és Lithániában, a többi Európában ellenben csaknem kiveszettnek tekintendő.

Buffon idejében Franciaországnak még különböző részein éltek hódok, jelenleg még a Rhone mentében itt-ott élnek egyes példányok. Németország és Svájc folyamainak mentében még ez előtt néhány évszázaddal gyakori volt; 1759-ben még élt a lüneburgi kerületben; a braunschweigi muzeumban őriztik egy kitűnő példányt, mely a mult évszázad végén Braunschweig mellett a Schunter mentében fogott. Westphalenben a Lippe körül, mondja Blasius 1857-ben (Naturg. der Säugethiere Deutschlands. p. 407.), még ez előtt néhány évvel éltek hódok. Az Elbe mentében előfordulnak még Magdeburg és Wittenberg között, továbbá Barby és Aken körül, de 1848 óta közel állanak a végleges kipusztuláshoz. A Havel, Oder és Vistula mentében és Sziliziában még itt-ott előfordulnak.

Hazánkban hajdanában szintén igen el volt terjedve a hód, mint ezt a nagyszámmal előforduló helynevek kétségtelenül teszik; ilyenek: Hódmező-Vásárhely Csongrádiban, Hódos Biharban, Hódosító (vagy Czegei-tó) Dobokában, Biebersberg Pozsonyban, Bobrow (a hód tó Bobr, vagy Bobor nevétől) Árva s Bobrownjk és Bobrowec Liptóban, Brebu (a hód román Brebu nevétől) a Bánáthban, Brebeni (Brébálva) Kővárvidéken, Brebi a zilahi kerületben stb.

De egyéb adataink is vannak, melyek egész a legújabb időig napjainkig terjednek.

Bél Mátyás említi, hogy Zólyom és Garanszeg között fogtak egy hódat, melyet a zólyo-

iparunk nem indulhat felvirágzásnak, minthogy a belföldi nyersanyag sem eléggé nem jó, sem nem termelhető kellő mennyiségben.

Tulajdonképen nagy gyapjuvásárok és piacok sem fejlődhetnek az erdélyi részekben, ami — a mondottakból ítélve — nagyon természetes s összes mezőgazdasági és kereskedelmi viszonyainkban találja magyarázatát.

A fontos teendők között egyik legfontosabb volna ez irányban hegyilegeliünk kétségtelenül meglevő kincseit észszerűbben, belterjesebben értékesíteni; továbbá meglevő juh fajjainkat nemesíteni.

— Az osztrák képviselőházban a berlini szerződés letárgyalása és ismeretes elfogadása után, szintén a budgetvita kerül napirendre. Érdekes epilógját képezi a külügyi vitának, hogy Skene képviselő a szavazás folytán lekötött mandatumáról s a maradásra való felszólítást megkezdés udvariattal hangon utasította vissza. — Az urak háza pár nap mulva a berlini szerződés tárgyalásához lát. A kormányválság lefolyásáról biztos hír nincsen.

— Az osztrák urak házában bizottsága jelentését már elkészítette a berlini szerződés ügyében. A jelentés hangsúlyozza a szerződés roppant bordenjét különösen Bosznia és Herzegovina occupatiojával szemben, mely a jelentés szerint mint bevégzett tény most már nem képezheti kérdés tárgyát. Az alkotmánykérdés tekintetében különösen hangsúlyozza az 1867. decz 21-iki törvény rendelkezését s elutasítást a kormány azon felfogását, hogy a szerződés csak mint a Spizza bekebelezéséről szóló törvényjavaslat melléklete szerepeljen, javasolja: hogy az urak háza hozzon követező határozatot: az 1878. júl. 13-án kelt berlini szerződésnek az alkotmányos hozzájárulás megadatik.

— Novibazar occupatiojára nézve a Times viszonylag előnyös tudósítást hoz. A porta — mondja a közlemény — belátja, hogy a boszniai mohamedán népesség nincs elnyomva, sőt ha nem jobban, legalább is annyira meg van védekezve, mint a török főhatóság alatt. Ausztria előnyére hasonlítja össze a bulgár és a bosnyák mohamedánok sorsát.

mi gyógyszerész Schnee András vett meg a castoreum kedvéért s maga Bél Mátyás is jelen volt a lakomán, melyen a hópecsenyét elköltötték.

Grossinger feljegyezte (id. m. 333 l.), hogy 1728-ben Komárom mellett fogtak egy hódat, melyet Kiss István vízákkal együtt Bécsbe szállított, hol közbámulás tárgya lőn; 1750-ben pedig Győrött a Sziget nevű külváros kertjei között a Rábeza partján láttak egy hódat. Ugyancsak Grossinger szerint a mult évszázad első felében még a hód több helyen a Rábeza, Lajta és Duna, Bél Mátyás szerint az Ipoly mentében. Frivaldszky Imre szerint 1831-ben Pestmegyében a Dunához közel fekvő Némed helység határában a szántóföldeken vertek agyon egy példányt, melyet maga Frivaldszky is látott (Jellemző adatok Magyarország faunájában. Pest. 1866. 70 l.) 1844-ben pedig Pozsonynál egy him, Esztergomnál egy nőstény példányt lőttek. (V. ö. Petényi id. h.) Schmitz János gyógyszerész szerint, 1824-ben Zimony közelében Dubovátz falutól O-Moldováig több hód család élt a Duna szigetén; ő maga hét példányt kerített kézzre; ezen idő óta azonban úgy látszik kipusztultak (Magy. orv. és term. vizsg. IV. gyűjtem. munk. Pest. 1844. 112. l.).

Erdélyben Benigni József feljegyezte szerint a jelen évszázad elején még éltek hódok Csíkszék némely vidékein. (V. ö. Bielz id. m.)

Mindezek után feltehetjük, hogy hazánkban a hód még mai nap is élhet egyes rejtett helyeken, különösen a Duna szigetein, bizonyos azonban, hogy a még nitalán itt-ott rejtőzők napjai is számlálvák.

S ha tekintetbe vesszük azt, hogy a hód ott, a hol mai nap, mint pl. Canadában, még nagy számmal él, husa, de különösen illatos vadaké, a castoreum, legfőképen pedig nagy értékű bőre miatt, melyből évenként több ezeret szállítanak Európába, mily kegyetlen üldözéseknek van kitéve, biztosan előreláthatjuk, hogy előbb-utóbb a hód is egészen ki fog irtatni s a kihalt mesés állatok közé tartozni, miként jelenleg a legrögtült régi évezrek kódódtól a tudomány fáklia-

Külföld.

Oroszország czéljai fölől, mióta ismét megerősítette török földön levő csapatait, igen keveset hallani. Szentpétervárott most egy kínai küldöttség idős, melynek czéljáról keveset tudni állítják hogy a kuldsai és illi területnek China részére való visszaszállásról volna szó. Különösen az illi területet rajzolja gazdagnak és stratégiaiailag fontosnak Oroszországra nézve. A tárgyalás eredményei ismeretlenek. Oroszországban kevés népszerűség van a területátengedések és conflictust várnak a tárgyalások végén.

Törökországban a Montenegrónak eső területek kérdésének elintézése után ismét a görög kérdés kezd felszínre kerülni. A tárgyalások azonban mind erre, mind pedig Oroszországgal való megegyezésre nézve rendkívül nehezen haladnak. A szultán betegségeiről szóló híreket több oldalról erősítik.

A francia elnökválság lefolyásáról csak most kezdenek nyugodtabb ítéletek látni. Feltűnik, hogy a diplomatiai körökben az új elnök iránt nagy bizalom nyilatkozik s általában az egrs rendszerváltozás előnyösen ítélik meg. Maga Bismarck volt az első, a ki sietett Németország párisi követét az elnök elismerésére utasítani. A nagy átalakulás sima és törvényszerű lefolyása mindentől bizalmat költ, még a francia hadseregétől is. Gróvy személyéről egymást érik a megítéző nyilatkozatok. A legelső kérdés, ami ezt követi, természetesen a miniszterium újjáalakítása. Dufaure hajthatatlan ragaszkodik lemondásához, főképp magas koránál fogva, mely aggályossá teszi neki a miniszterium előtt álló nagy munkát. Reménylik, hogy e kérdés is nemsokára szorécsen megoldatik.

Olaszországban az „Italia irredenta” újabb tilkos agitatiojáról beszélnek, mely most már egy sveiczi kanton elszakítására céloz. A bevándorlott olaszok Luganóban szabadkőműves székhelyt bírnak s itteni üzemleikre asveiczi kormány rájött. A törökös tárgya Tessin kanton volna, mely azonban legkevésbé sem kedvező előle törökecsnek.

A német szájokasár-féle törvény ellen mindig jobban sorakoznak a szövetségtanács pártjai. Ujabbban a délnémet államok s köztök különösen Bajorország foglaltak el tagadó állást. A javaslat mellett leginkább Poroszország látszik kedvezni. Hírlik, hogy a büntető törvénykezés bevonása

fényére elő-előttűnedező „óriási élő” colossusok, mammuthok, gyapjas szőrű szarvorrúak, s ijesztő fenovadak, barlangi medvék, oroszlanok!

A pestisről.

Közi: L. Bodor László.

Mióta az astrachani kormányzáság területén az ázsiai pestis kitört és közeledik Európa felé, a saját is naponta nagyobb érdeklődéssel kísér e must. E tárgyra vonatkozólag több érdekes adat került nyilvánosság elé e rövid idő óta; de másfelől kőszágtelen az is, hogy az eddig közölt adatok hiányosak és ugygyvalóan csak helyiérdekűek.

Az alábbiakban megkísértjük kissé általánosabban megismertetni a veszélyes kór különböző kitörési idejét, symptomáit, és azon okokat, melyek előidézték, alkalomszerűleg megemlítve a gyógymodot is, mit az orvosi tudomány primitív állapotában használtak, a mennyiben szorosan az adatokhoz ragaszkodva, erre is kiterjeszkedhetünk.

A „természet krónikája” című, még saját alá nem rendezett, adatgyűjteményből, melyből a helybeli lapokban, valamint a „Fővárosi Lapok” hasábjain már egyes részületeket bemutatottak, nem tartom érdektelennek közölni holmi apróságokat a régi krónikások és történetírók nyomán.

Tacitus szerint Tiberius 3-ik évében Ázsiának 12 nevezetes városát egy iszonyú földrengés összerombolta. A veszély annál nagyobb volt, mert még a szabad ég sem nyújtott menedéket, miat-hogy a földrengés következtében a föld számos helyt meghasadt, és tátongó mélységek nyitultak el a menekülőket. Roppant magas hegyek elcsúszdtek, más helyt a lapályok emelkedtek ki. A mélységekből lángnyelvek csapszékben föl. Szárdiniában az ázsiai pestis kiütött. (Tacitus l. 251.) Philostratus szerint Ephesusban is kiütött a pestis. Ekor Apollonius, hogy a ragályos betegséget megszüntesse, a színházban egy koldust megkövetelt; később a kövek alá egy nagy dőlőt ebet vontak ki, melynek szája habos volt, mint a dőlő ebé.

Livius szerint 318-ban (Róma alapításától

*) Zohráb, 16 városát említi.

Hirdetési díjak

Hatszór hasznosított gárdmord sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdi minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Helyben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Bud. Alosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvétel irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Serviztár 5. sz.

Nyitóléri czikkok: gárdmord sora után 25 kr. Ártendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, havá az előfizetések és hirdetések küldendők.

s a passiv választási jogutság elvesztése — mint elégszer kárhazottat büntetésnek, — el fognak vettetni. Feszült figyelemmel várják el a teljes ültést. Mitán itt alkotmányváltozásról van szó, a javaslat elvetésére 14 szónyi minoritás is elég.

Az angol parlament ülésszaka biztos hír szerint a hónap közepén, — állítólag 13-án nyílik meg. Az elnökminiszter és kincstár mind a két házban a kormány politikájáról fölvilágosításokat fognak előterjesztetni. Az afgán háboru mind kedvezőbb körülmények közé jut. A törzsek legnagyobb részét már megnyerte Anglia. Sir Ali Jazair-Sariban tartózkodik s Heratba szándékozik menekülni. Roberts tábornok azonban Khostból Hazarpirba vonult vissza. A zulkafferek ellen, miután azok királyának Cetyayonak adotti határidő jan. 11-én lefutott, chelmsford tábornok már valószínűleg meg is kezdte az ellenségeskedéseket.

Az ipari szakoktatás.

I. t közöljük a folyó évi költségvetés tárgyában, a képviselőház elő benyújtandó pénzügyi. bizottsági jelentés egyik legérdekesebb részét, mely az ipari szakoktatásról szól:

„A szakoktatási költségeket magában foglaló rovat tárgyalásánál a bizottság arról vett tudomást, hogy az ipari szakképzésnek állami hozzájárulásával való támogatására illetőleg megindítására a jelen költségvetésben, pénzügyi tekintetnél fogva, (dacára annak, hogy az e tárgyban több ízben megtartott enqueteek alapján részletes tervet lettek a miniszteriumban kidolgozva) ismét semmi sem irányoztatik elő. A bizottság a szóban forgó ügynek immár sürgőssé vált fontosságát figyelembe véve, nem vélte továbbra halasztatónak legalább az első kezdeményező lépések megtételét, s azért tekintettel egy a közoktatási miniszter által, az ipari szakoktatási ügyre vonatkozólag előterjesztett tanszervezetre (mely egy, a miniszterium kebelében szakfelelő közreműködésével megtartott enquete eredményét képezi) átvizsgálván, a kérdés beható megvitatása alapján a következő indítvánnyal lép (egyetértésben mind a közoktatási, — mind a pénzügyminiszterrel) a tisztelt ház elő:

„Az alólírott bizottság osztja ugyan azon felfogást, hogy ipar alapításra közvetlenül nem az állam van hivatal s hogy e téren, mint az egészséges szervezett közgazdaság egyéb ágaiban

számítva) három évi éhség után Rómában pestis ütött ki. Ekor Apollonak a nép egészsége helyreállításáért templom építésre fogadást tettek. 360-ban a Gallusok Róma ostroma alatt sokat szenvedtek 389, 990-és 391-ben pestis uralkodott. Az istenek engedelmessére játékok rendeztetek, de arra sem akart szünni a pestis, sőt egyszer épen a játékok folyamala alatt a Tiber beütt a circusbba, minél fogva ez uton még az istenek kiengesztelése sem volt lehetséges. Az istenek megelégedésnek ily nyilvánítása után, a rómaiak nagyon megrémültek s az öregek figyelmeztetése után, hogy hajdan szegedől kőszágtelen az is, hogy az eddig közölt adatok hiányosak és ugygyvalóan csak helyiérdekűek.

Az alábbiakban megkísértjük kissé általánosabban megismertetni a veszélyes kór különböző kitörési idejét, symptomáit, és azon okokat, melyek előidézték, alkalomszerűleg megemlítve a gyógymodot is, mit az orvosi tudomány primitív állapotában használtak, a mennyiben szorosan az adatokhoz ragaszkodva, erre is kiterjeszkedhetünk.

A „természet krónikája” című, még saját alá nem rendezett, adatgyűjteményből, melyből a helybeli lapokban, valamint a „Fővárosi Lapok” hasábjain már egyes részületeket bemutatottak, nem tartom érdektelennek közölni holmi apróságokat a régi krónikások és történetírók nyomán.

Tacitus szerint Tiberius 3-ik évében Ázsiának 12 nevezetes városát egy iszonyú földrengés összerombolta. A veszély annál nagyobb volt, mert még a szabad ég sem nyújtott menedéket, miat-hogy a földrengés következtében a föld számos helyt meghasadt, és tátongó mélységek nyitultak el a menekülőket. Roppant magas hegyek elcsúszdtek, más helyt a lapályok emelkedtek ki. A mélységekből lángnyelvek csapszékben föl. Szárdiniában az ázsiai pestis kiütött. (Tacitus l. 251.) Philostratus szerint Ephesusban is kiütött a pestis. Ekor Apollonius, hogy a ragályos betegséget megszüntesse, a színházban egy koldust megkövetelt; később a kövek alá egy nagy dőlőt ebet vontak ki, melynek szája habos volt, mint a dőlő ebé.

a gazdasági viszonyok természetesen fejlődése különösen magának a társadalomnak önkendező nyező tetteire, anyagi és értelmiségi megerősödése s az ez alapon fokozódó termelési és technikai képessége teremthetik meg azon alapot, melyen létezős nemzeti ipar keletkezhetik. Ámde másfelől nem vonhatja a bizottság kétségbe azt sem, hogy szemben az állam azon/bizottságával, miszerint a közgazdasági fejlődésnek föltételeit létesítse, s a társadalmi tevékenységnek némi irányadó impulzust kölcsönözzön, főleg hazánkban, hol eddigelé mind a törvényhozás, mind a társadalom a szóban levő ügy körül meglehetősen szenvedőleg magatartást tanúsított, az iparos szakoktatás, mint ama fejlődési föltételek egyik legfontosabbja, figyelmen kívül többé, az ország vitális érdekeinek veszélyeztetése nélkül nem maradhat, s habár súlyos pénzügyi helyzetünkben s habár csak kezdeményezőleg és előkészítőleg s inkább a társadalmi rokon törekvések ösztönzésére, mint a társadalom öntevékeny alkotói feladatát magára véve: némely állami intézkedések teendők, melyeknek halasztatlan volta minden gondolkodó honpolgár által elismertetik.

E felfogástól vezéreltetve, a bizottság abban állapodott meg, hogy a tisztelt képviselőház elé azon indítvánnyal járuland, miszerint az állam által az ipari szakoktatás körül teljesítendő feladatok körében a megelőző megindítandó előintézkedések megtételére rendes kiadási tételként, egy 25,000 frtnyi összegnek, a vallás- és közoktatási miniszter költségvetésébe általányságon való felvételét határozza el, megjelölve, miszerint (mellőzve a miniszteri tervezetek részleteibe való becsatolást) a bizottság véleménye szerint a tervezett összeg egyelőre a következő főirányokban teendő előkészületi lépések költségeire lenne fordítandó, jelenül:

a) a közoktatási miniszter a hazánkra nézőve oly nagy fontosságu fém-vasipar fejlesztését a tudomány és a külföld gyakorlati tapasztalatainak e téren érvényesítése által is törekvést előmozdítani, egy kitűnően képzett szaktanárt utaztatni, hogy az iparág újabb fejlődésével is megismerkedjék. Addig is, míg e szakfőnöknek módját nyújthatna, ismeretét és tapasztalatait szakoktatás terén is érvényesíteni, alapszájának véli a miniszter s az ő előterjesztése alapján a bizottság is, hogy az a tanár közvetlen ismeret- és tapasztalatszerzés tekintetéből, de a végre is, hogy később tanári feladatának minél teljesebben felelhessen meg, utazza be az ország minden vasipari telepekkel bíró vidékeit s egyidejűleg az országban lévő vasgyárakat is meglátogatván, figyelemztetéseket és utasításokat adjon a vasgyártásnak oly irányban való fejlesztésére, mely a fémipar emelése, illetőleg létesítése érdekeinek megfelelő.

b) Második sorban kitűntetésre kerül egy Budapesti felállítandó közép-ipari iskola szervezése, melynek rendeltetése szakismeretű művezetők képzése lenne, s egy e téren mélyen értesített hiány pótlására szolgálja, a mely intézet jelen évi folyamában azonban csak három-négy hónapra eső költségével terhelné a budgetet.

c) Egy része a megcsavazandó összegnek városi, kézművesi mestertanások (tanoncok) ipari

irányban iskoláztatására, illetőleg városok és iparos testületek által már felállított, vagy eszentül felállítandó ilyen iparosiskolák segélyezésére fordítandó; másfelől a felső népisiskolák és a jogári iskola mellett tanulmányhelyek létesítése vétetnek célba, jelesen oly helyeken, hol vagy a fennálló iparviszonyok vagy a népesség ez irányban mutatkozó törekvései vagy hajlamai ilyenmő műhelyeknek felállítását célszerűnek mutatná. Mikhez még azt csatolja a bizottság, hogy arra, hogy az itt jelzett szakoktatási intézkedésektől gyakorlati siker legyen várható, az ipartörvény reviziójánál a megfelelő szakaszoknak a törvénybe való felvétele leendő szükséges, a miről azonban a bizottság az alkalommal véleményét mondani nem tartja feladatának, és csak a fönfent 25,000 forintnak ipari szakoktatási célokra általányságon a rendes költségvetési rovatok közt való megszavazására kéri a tisztelt képviselőházat.

BELFÖLD.

Társadalmi élet. Magyar Casino. Színház. Bál. Hangverseny. Jégörömök.

Besztercze, 1879. január 28.

Az uralkodó társadalmi szellem Beszterczén, hol a befolyásos elemet nagyjából a tulnyomó jómódú iparos osztály képezi, meglehetősen élénk s nemesak szép egyetértésben nyilvánul s rokon-szenvet keltő, de a testvérisülés eszmájának is elég vonzó rokonszenven nyújt alkalmat a tömörülésre. Hasztalan fény, magas vágyak utáni kapkodás nem uralkodik itt, s az elért siker és megelégedés minden luxus nélkül csak az egyszerűség szorony körében forog.

Még eddig igaz, hogy gőzparipák nem szel-delik határait hazaszűnnek az a nélkül is élhető, regényes fekvésű városának, még is iparfejlődése kiváló élénk, melynek lendületére nem kis befolyással van kies vidékének jó karban álló gazdasági viszonya, ámbár — ettől eltekintve — nagyobb birtokosok hosszú névsorával nem igen dicsekedhetik.

A mi a magyar szellemet illeti, az igen szűk körben nyilvánulhat itt. A mi kis magyar-ság van, annak tényezőit nagyjából a kir. hivatalok tisztviselői s családjai képezik. De a mily megszorított helyzetben mozoghat a magyar elem e tulnyomó, idegen ajku néposztály sorában, annál nagyobb dicsegetésre válik azon ügybizalom s nemzeti önérték, melylyel tudott létesíteni magának egy oly kört, mely mindennapi élénk szorakoztatja, egyetlen egy találkozási helye mindnyájunknak, s ez a „Magyar Casino”. Igaz, hogy életförténete csak rövid időre vihető vissza, s a fejlődésének még csak csirájában van, de az ébredő szellem, a büszke nemzeti önérték elég biztosítékot nyújt arra, hogy egészséges fejlődésnek nézessen elébe, s tartós élete legyen. E jóvával társulat több megleklő ügybarát kezdeményezés folytán jött létre, s igyekvő pártolással 1877-ik évben nyert életet, s azóta mind nagyobb hódításnak örvend, jelenleg is a tagok száma kiteszi a százat. Elnöke Hossler Nándor főispán, alelnöke Tóth Samu kir. törvényszéki teletkönyveztető, kárpáti ügy-szeretettel karolja fel a társulat ügyeit s mindent megtesz jövője érdekében. Bir ez egyet miniszteri-leg jóváhagyott alapszabályokkal, még most fejlődő könyvtárral, járat számos magyar és német

Bánház y Pálné Báboni Erzsébet szomorúsága, mivel in ano 1689. halván meg édes ura, maradt volt négy fia neveletlen korukban, kiket tisztelemesen felnevelt. Az egyik, András, meghalt Erdélyben in anno 1704; István megházasodott, ki is vitéz emberré vált volt, Dragul ezers-kapitány vicéje (alezredese) lett, kün (Magyarország) holt meg tavaly, az felesége özvegy-ségre maradván gyermek nélkül. Az Ért mellett menyével, két fiával bujdosnak (t. i. az öreg Bánház y Pálné). Ezelőtt két hetekkel aszemnye meghalt, az kisebb fia Sámuel megbetegedett, ez is 9-én meghalt; utána 12-én az szegény (ifjabb) Bánház y Pál hal meg, — és így az szegény özvegy anyja, nyomorult bujdosásban, gyámoltalan vnségére egyedül maradt. Az jó isten vigasztalja meg!

„Aug. 10. Temette el Komjátszeghy István az feleségét Vajában.” Augustus végénél jegyzet: „Ez holnapban is mindenfelé rettentő képen holt az nép az pestisben.”

„Szept. 1. Temették el a szegény Kun Mátyásné Tunyogon, Barcsay Kata volt neve. Az nap betegedett meg az szegény Jakab Deák fia Gyurka, Ováth Zsigmondnál Tunyogon. Szept. 3. kezdett felkelni Isten jóvoltából Almásy (András a pap) uram az pestisből. 4-ikén holt meg szegény Jakab Gyurka és az szegény Lippay Márton Tunyogon. 5-én temették el Jakab Gyurkát. Prédikált Almásy uram.” — Ezután a naplóir Nagy-Bányán, Szinyér-Váralján és Szathmáron járt, 28-án érkezik vissza „bujdosó szállására, Matócsra.” A hó végén megjegyzi: „Ez hó napban is igen hatalmasan uralkodott az pestis.” Október utolsó napjában azonban elvégre némi örömmel iktathatja naplójába: „Kezdett valamit szűnni az pestis. Isten Isten, kegyelmezz!”

November első felében Szaniszló odajár gyűlésre Ecsedre, majd Károlyi tábornokhoz Kis-Várdára, 22-én érkezvén haza Matócsra, találtam nyavalyás leányomat Váradynét igen beteg, kinek is harmadszor lett mirigye. 23—24-kén igen nehezen volt, 25-én kezdett, Istennek hála

lapokat; helyisége majdnem legszebb hely van, mely egyedül találkájá mindnyájunknak, hol barátságos társulásban, teke- s más társas játék s olvasásban jól töltve az időt, naponta kellemes szorakoztatásul szolgál.

A téli esték unalmas óráit fel-felvilágyozzák Thalia bajnokainak koronázott előadásai, melynek élén — meglehetősen tagokkal egyetemben — Rösler Gyula német színigazgató áll, ki társulával pár hónapja, hogy itt időzik s rendszeren telt házak előtt szedi babárait, vigjáték, szimű soperette előadásával. A magyar színészet győzelmeiről nem irhatok, mert mint hallám, egy ezelőtt felvetődött magyar társulat nem csak, hogy zöldre nem vergődhetett, de ellenkezőleg az éhenhalásnak volt kitéve, s könyörödmánytval hordhatta tovább sátorfáját. Nem ajánlatos tehát, hogy ily társulat igénybe vegye a város vendég-szeretét, mert itt a magyar culturalis támogatására — a magyar elem szűk körben való nyilvánulhatása miatt — vajmi keveset számíthat.

A farsangi sason örömeiről még igen keveset irhatok. Igen soványnak mutatkozik az. Az ideai farsangi gyönyörök sorát a helyi ev. luth. főgymnasium ifjuságának e hó 18-án rendezett eltel-bálja nyitotta meg, mely méltóan eddigi jó hírnevéhez mind szellemi, mind anyagi tekintetben igen szépen sikerült. Volt alkalm a szép, női koszorúnak mutatni az estén, mert a kétszer annyi fiatalnak nem engedett pihenőt egy percig sem a piczi lábának; s csak a pirkadó hajnal vetett véget a kedves mulatságnak. Január 26-dikán az „iparos ifjak,” s másnap a „gyermekbál” népes s jól sikerült mulatságai élénkítették töl a farsangi időnyt. Az elite-bálok sorában a kereskedő ifjuságát említhetjük még február 8-án, mely — azt hisszük — koronája is lesz az ideai tánc-vigalmaknak, ha a „Korcsolya-egylet” még eddig kétes báija versenyre nem kél vele. E mellett kiváló élvezetnek nézünk még elébe, mert városunkat sem hagyja érintetlenül körutjában a híres florencoi vonónagy. Jövő hó 14. és 16-án tartják estélyüket a „Városháza” című szállodában, mely esteire már tetemes előjegyzések is történtek az érdeklődők körében. Erről azonban bővebben a jövő alkalommal.

Rimaparti.

Román tankönyv-ismeretetés.

Notiuni de Istoria Romanilor de M. C. Florentiu (Carte aprobata de trun Minister al instructiunei publice si Cultelor, pentru cursul primar de ámbela-sexe).

Editiunea VIII. revedita si corectata din nou. Bucuresti. Editura librariiei Mihalescu et Luis strada Lipscani 18. 19. 20. 1877. Pretiul 70 bani.

Magyarul: Jegyzetek a románok történelméből Florenz M. C.-tól. A vallás- és közoktatási miniszter által engedélyezett könyv, az első tanfolyamra, mind a két nem számára. VIII-ik újból átnézett és javított kiadás. Bukarest. Mihalescu és Lajos könyves boltjuk kiadása. Lipse-utca, 18. 19. 20. szám. 1877. Ára 70 bány.

A t. olvasó azonnal láthatja, hogy itt nem oly román tankönyvvel van dolgunk, a melyet hazánkban, hanem olyannal, melyet a romániai nép-

könyvben lenni, de ottan-ottan (olykor-olykor)

az hideg leli. Uram, eszbadítsd meg!

December 31-én méltán fejezi így be naplóját: „Vége Istennek igralmából ez sok itéltelivel teljes esztendőneknek”, stb. És 1711. jan. utolsó napján vigasztalódva írja: „Istennek hála, az pestis szűnt.” S eszentul még csak egy halálózási esetet említ, a gróf Gyulay Ferencnézet: „Febr. 24. Tetitök keposóba Gyulay Ferencnézet asszonyomat ő Ngát Bod-Paladon.”

Ezzel az érdekes napló — melyet t. barátom Torma Károly egyetemi tanár ur szives-sége közölt volt néhány évvel ezelőtt velem, — más tárgyra: a szathmári békétárgyalások ismer-tésére tér át, a téli hónapokban elvégre, annyi iszonyu puszitások után, enyészni kezdett járványról nem emlékezőn többé.

Ha adatait a Bercsényi leveleiben foglaltakkal összevetjük; eljlesztő képet nyerünk a hazánk népességét oly sürdén eltörölt irtó vész nagyságáról.

A pestis azután még 1712-ben is ujra kitört nálunk ugy, hogy a Pozsonyban összebivott országgyűlést a ragály miatt szét kelle osztatni. Majd III. Károly s utóbb Mária-Therézia uralkodása alatt újít meg rémes dúlásait, midőn a fővárosban is, — ugy, mint egykor 1710-ben, igen sürdén szedi vala áldozatait. Budán, Pozsonyban és sok más városainkban a vész megszűnésének emlékére, ugynevezett pestis-oszlopokat állítanak fel; a budai Szent-Háromság téren s a pozsonyi jezsuiták temploma és a kincstári épüle-körött ma is áll, Pesten pedig most is minden éjjel 3 órakor hallhatja a késői hazatérő, a mint a belvárosi főgyűház tornyában meghúzzák az éjszaki csendben a harangot, ez a pestis-harang-szó, kegyes alapítványból örök időkre elrendelve, annak emlékéül, hogy a Mária-Therézia alatti utolsó nagy pestis alkalmával, ezen órában nyult el az utolsó pestises halott Pesten.

Adj a gondviselés, hogy az csakugyan a leg-utolsó lett legyen az a fővárost s a hazát a távolból napjainkban ismét fenyegetőző rettenetes vész soha ne érintse!

iskolákban használnak fiuk és leányok számára. Láthatja, hogy e könyv már nyolczadik kiadást ért és a cultusminiszter által van engedélyezve.

Már csak azért is vágytam a tankönyvet átolvasni, hogy lássam, milyen lehet annak tartalma hazánkban illetőleg, a melyet a cultusminiszter 8-dszor is engedélyezett. Itt eszembe jut, hogy ösmertem egy bukaresti földrajzi tankönyvet, melyet a cultusminiszter 19-szer engedélyezett, s melyben még akkor is így tanították a földrajzt: „Galiczia fővárosa Budapest.” Hanem ez ezelőtt régen volt s gondoltam, hogy ma talán más szél lengedez a Dimbovicza partjain. Keserű csaldóde.

Ez a román vagy romai historia 8 szakaszra van osztva,

Az első szakasz. Bevezetés. Italia és Roma. Roma alapítása és a hét király. Numa Pompilius, Tullus Hostilius, Ancus Marcius, Tarquinius I. Priscus, Servius Tullius, Tarquinius II. Superbus. (Az us-ban végződő nevekből az s betűt ne olvassa a t. olvasó s ugy románul fogja a neveket olvasni.)

A romai köztársaság. Olaszország meghódítása. Hódítás Olaszországon kívül. A köztársaság hanyatlása és bukása. A római császárság a K. szül. előtt 29-től 476 Kr. u. azaz a római császárság bukása.

II. szakasz.

Dacia a rómaiak előtt. Harczok a persákkal, macedonokkal, basztárnokkal. A rómaiak. Érintkezés a dákokkal. Traján. Háborúk a dákokkal, Traján II-ik háboruja a Dákokkal. Dacia be-népesítése rómaiakkal.

III. szakasz.

Dacia a rómaiak uralma alatt. Aurelian.

IV. szakasz.

Dacia.

A római birodalom alól fölszabadulva.

Justinian. A bolgárok bejövetele. A magyarok. A keresztesek. A tatárok. A szörényi bánaság. Fogaras meghódítása.

Mielőtt azonban az V-dik szakaszra átmen-nénk, lássuk mit ír a magyarokról.

„A magyarok a hunok maradványai, Arabad alatt jöttek be 894-ben. Azon időben a rómaiak Oltenián kívül, a hol jól szervezve voltak, Daciának több pontjain voltak csoportosulva veréből való vezérek alatt. Erdélyben: Gelu. Maros, Tisza és Körös vidékén: Marottu, és Temesianuban: Claudiu. Ezek régi idő óta békében éltek, ama barbárok megjelenésekor a harcra készületlenek levén, meglepetten. Gelu az ütközetben elesett sat.

V. szakasz.

Munténia és Moldova.

Ezen szakaszban Basaradovda kiirtotta — puna la exter mira — a rom. kath. papok által felbátorított gógos magyarokat — unguri ingam-fati. Sándor vóda két izben megveri — il batu si pe densul — Nagy Lajost is és kényszeríti, hogy töl t. i. Sándortól békát kérjen. — si! unstinea a cere pace. Mircea vóda alatt Sigmond magyar király elfoglalta előbb Szörény várát, de aztán a hegyek között ugy megverte Mircea amagyarokat, hogy alig maradt életben egy néhány t. i. Passera szorosban Gerzou megyében. Erre Sigmond jobbnak tartotta Mirce vóddal véd-és dacszövetséget kötni. A nikápolyi ütközet után látván Mirce a magyarok állhatatlanságát, meghódolt a törököknek.

Sándor moldovai vóda látván a lengyel és Sigmond magyar király perfidiját, mind a kettővel szakított. Vilád vóda Hunyadi Corvint a várnai ütközet után elfogja, mert nem tudta, hogy, saját fiával az ütközetben mi történt smind addig tartotta fogra, míg fia haza került s a magyarok Fogaras-Amlást és a szörényi bánaságot visszaadták.

Czepes vagy a Karó vajda derék és nagy hazafi volt, mert ellenségei ellen kegyetlen volt, de a nyóbtényitigris nem védi inkább kölykeit, mint Karóvóda vóde hazáját és hisét az idegen corruptio ellen, Hunyadi Mátyás Karó vódnak perfidus szövetségsége, de István moldvai vóda Bányánál meg is ölt 10 ezer magyart.

Ez a vóda is elvégre megismerte a magyarokat és lengyeleket s jobbnak látta meghódolni a törököknek.

Petru Bares uniólni akarta Erdélyt Moldovával és két izben megverte a magyarokat.

Miután már elég verést kaptunk, menjünk át a VI-ik szakaszra.

VI. szakasz.

Az ismét egyesített Traján-Dacia.

Itt Mihály vitéz uniólja Erdélyt, Moldovát Munteuiával, ez a „Dacia Trajana reunita.” Kap a szegény török és magyar 8 év alatt annyi verést Mihálytól, hogy Isten csudája, hogy megmaradt még egy perfidul Ungur t. i. Beauri Jakab, a ki leszurja Mihály vitézt.

Es ezt a könyvet, melyben Beauri Jakabot magyarának, még pedig nem becsületesnek nevezik, 8-ad izben engedélyezte a cultus miniszter. Nem ég ki ily butaság hirdetésére a szeme az ilyen miniszternek és ilyen historia írónak? Nem szegyeilli a román akadémia az ilyen perfi-da historiát. Ha már fölünk nem szegyenlik, nem pirulnak Európa előtt, hogy Beaurit magyarának nevezik és az ifju nemzedéket ily gyalázatos hazugsággal ellenünk bolondítják? Nem bírják-e az erdélyrészi román lapok megmondani a Dimbovitza mellett élő historia moskolónak, hogy ha a gyűlölség sárkányfogait hintik az ártatlan gyer-

mekek szívébe, legalább ne legyenek a szemtelenségig ostobák? . . . De talán elég is ebből ennyi. Sigmond magyar király perfidus. Mátyás az igazságos perfidus és mindkettő Beauri Jakabbal egyhuron pendülő perfidusok . . . Miért folytassam tovább?

Még megemlítem azon országokat, melyekben ma a romaiak laknak. Ezek: Munténia, Moldova, Besarabia, Transylvánia, Maramuresalu, Crisiana és Timisiana.

Gratulálunk a román közoktatási miniszter történelmi és földrajzi tudományának! Szegény ártatlan gyermekek, kik arra vagytok kárthatatva, hogy ilyen historiát emésztetek meg! . . .

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara gyűlése.

Január hó 31-én tartotta meg a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara ez évben első közgyűlést. Több tárgya közül a következőket emeljük ki:

Ö Felsőgeik közelgő ezüst lakodalma alkalmával a kamara is óhajtván a loyaltás közös ünnepeben részt venni, egy bizottságot küldött ki, hogy az ez irányban való teendőket nézve tanácsot adjon a közgyűlés elé javaslatot terjesztve. Tagjaiul az elnökségen kívül K. Biasini Domokos és Korbuly Bogdán kamarai tanácsosok választottak meg.

A kereskedelmi miniszter körirata a kamarához örvendtes tudást vetetett, s a gyűlésnek elégtételt szolgál azon tudat, hogy üdvözöl feliratában a köriratban foglalt eszméknek adott kifejezést.

A házi-ipar termékei elárúsítása érdekében Budapestén egy árucarnok berendezése és megnyitása tervezetvén; a nm. miniszter felhívására, hogy minő iparcikknek, mily választékban s mily mennyiségben állítatnak elő e kamara kerületben a házi ipar által s mily mennyiség becsátthat-nék az egyesület rendelkezésére? a szükséges választ a kamara megadta.

A soproni kamarától tett indítványt, hogy a szombatra eső heti vásárok az országban mindent más napra tétetnek át, a kamara nem pártolja, ragaszkodván azon meggyőződéséhez, hogy a felekezeti szempontból való áthelyezés csak zavart idézhetne elő.

A brassói kamara indítványát, hogy szorgalmaztassék miszerint egy miként a Lajtán-tuliak, a magyarországi kamarák is küldjenek egy-egy képviselőt a parlamentbe, mint az érdek-képvisellel megegyező eszmét a gyűlés megfontolónak találta, annál is inkább, mivel épen Magyarországon felette szükséges volna, hogy a kereskedelmi és iparviszonyokban játas egyének is legyenek részt a törvényhozásban. Egy indokolt felirat kidolgozása végett az elnök, Sigmond Dezső, Hutflesz Károly, Balla László urak személyben bizottságot küldött ki a gyűlés.

Méltó panaszok merültek fel a fűszerárue-reskedők és legujabban a tordai kereskedő-társulat részéről, hogy egy 1875-ki belügyminiszteri, rendelet sok teljesen ártatlan s főleg ipar és gazdasági célokra szolgáló cikkek árulására nézve oly megszorításokat tett, a melyek egy a közönségre mint a kereskedőkre nézve hátrányosak. A kamara már régebben egy bizottságot küldött volt ki, hogy e tárgyban véleményes jelentést terjeszt-szen elő. E bizottság, melybe még Hutflesz Károly urat választja meg a gyűlés, utasítottat javaslatának mielőbbi beadására, a melynek alapján feltérjesztés fog in tétetni a m. kormányhoz és a többi kamara is felkérte annak pártolására.

A székes-fejérvári országos kiállítás elnökének, gróf Zichy Jenő urnak Kolozsvárt léte alkalmával a f. hó 26. tartott nagy értekezlet fel-üzdítása folytán a kamara a m. miniszterium utján kérelmezni fogja a kiállításra szánt cikkek teljes díjmentességét az állami, és ha lehetséges a magán vasutakon is, miután az ily kiállítások közvetve dusan megfizetik a vasutaknak a kis kedvezményt.]

A soproni kamara indítványa, hogy a III. oszt. kereseti adó a progressio rendszerére fektet-tesék, egy bizottságnak adatott ki, melynek tagjaiul Korbuly Bogdán, Sigmond Dezső és Varga Dániel urak választottak meg.

Hozzájárul a gyűlés a Kolozsvár város képr. bizottsága által hozott azon határozathoz, hogy a Kolozsvárt felállítandó bankfiók érdekében küldöttség menesztessék a kormányhoz, s a mag. képviselőit megválasztja, alelnök Bogdán István és Benigoi Samu, tanácsos K. Biasini Domokos, Hutflesz Károly, Sigmond Dezső urakat és a titkárt.

Végül Bogdán István a kereskedelmi társaság nevében egy kérvényt jelent be, a melyben a kamara pártfogása hivatik fel a szeszis italok árulása körül tapasztalt visszaélések ellen. Agyűlés az e tekintetben fennálló szabályok értelmében minden töle telhető segítséget kiállításba helyez-

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A „Kemény Zsigmond társaság” február havi üléséről.

Maros-Vásárhelyt, 1879. febr. 2.

A „Kemény Zsigmond társaság” második nyilvános ülését február 2-án d. u. 4 órakor tartá meg a városi tanácsház nagytermében.

(218-5) (188-300)

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau 2.
Zollergasse,
Zollergasse,

Védjegyzői Ajánljuk védve

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau 2.
Zollergasse,
Zollergasse,

csász. kir. hadügyminiszterium, 3. főszege hadtengerészeti és
számos jótékony intézetnek szánt, szállított
csász. királyi szabadelmizott gyárának
legjobb és legajánlatmértőbb
eső köpönyeit,
kocsitakaró ponyvát, ágylétrát, sátorokmellt.

esőköpeny, kocsitakaró, ágylétrák, sátorokmellt.

Haszonbéri hirdetmény.

A marosvásárhelyi ev. ref. egyház részéről közhírré tétetik: miszerint a marosvásárhelyi határon a Marosfolyó jobb és balpartján létező következő malmok, u. m. a) egy 8 kövű lisztelő, b) egy 6 kövű ugyan-csak lisztelő, c) egy fűrész-, s d) egy 2 kövű szítás malom, még pedig a három előbbi együttesen, a szítás-malom ellenben elkülönítetten, folyó 1879. évi május-hó 1-étől, 1889. évi április-hó 30-áig, azaz tíz egy-másután következő évekre,

a folyó évi mártius-hó 3-kán reggeli 9 órakor, az egyház Szent-Györgyutcai fiiskolájának helyiségében tartandó szóbeli nyilvános árverésen haszonbérbe adtnak.

Felkiáltási ár az előjelzett 3 malomra nézve 10,000 frt., a szítás-malomra nézve 1500 frt. melyeknek 10%-léka az árverezés megkezdése előtt bánatpénzzül letendő. (57) (1-3)

Az árverezés megkezdése előtt, ha a megfelelő bánatpénzek mellékelve leendnek, zárt írásbeli ajánlatok is elfogadhatók.

További feltételek a városi főjegyzői irodában naponként reggeli 9-12, délutáni 3-6 óráig tekinthetők meg.

Maros-Vásárhelyt, 1879. január-hó 31-kén.

VÁLYI KÁROLY, kebli gondnok.

Az emberi nem százezerei köszönhetik szép hajukat az egyes-egyedül létező hajnövesztőszernak.

Nincs már jobb valami

a haj elmozdítására mint a világ minden részében oly ismeretes a híressé lett, az orvosi kar által megvizsgált, a legfőbb és legbiztosabb sikerrel koronázott és cs. kir. apostoli Felsége I. Ferencz József Magyarországi és Csehország kir.

növésének és fenntartására, ránya a ausztriai császár stb. által 1866. évi nov. 18-dikán 15,810-1892. sz. alatt az összes ausztriai birodalomra s az összes magyar koronaországokra nézve császári királyi kizárólagos szabadalommal kitüntettet

Reseda-göndörítő-hajkenőcs

melynek szabályszerű használatánál a fejtest legkopaszabb helyei is teljhajzattakká lesznek, a szürke s vörös hajszálak sötétzölővé válik, csodálatos módon erősíti a hajszálakat, mindennemű korpaképzést pár nap alatt tökéletesen eltávolít, a haj kihullását rövid idő alatt tökéletesen és mindenkorra megakadályozza, s a hajnak természetes fényt ad és hullámszerűen képez és a legkésőbb korig megőrzi az őszüléstől.

Rendkívül kellemes illata és pompás kiállítása által azonkívül még fűdését is képezi a legfinomabb pipere asztalnak is.

Egy tégely ára használati utasítással (hét nyelven) 1 frt 50 kr. postán küldve 1 frt 60 kr.

Ismét eladók ill. elengedőben részesülnek. Gyár és főközponti szállítási raktár nagyban és kicsinyben

POLT KÁROLY illatszerész és több cs. kir. szab. tulajdonosnál Bécsben, József város, piaristautcz, 14 szám saját házában, a hova minden írásbeli megrendelés intézendő, melyek a pénz előleges beküldése, vagy postai utánvét mellett a leggyorsabban teljesítenek.

Főraktár: Kolozsvárt egyedül Wolff János gyógyszerárán. NB. Valamint minden kitiű gyártmányánál, úgy már ennél is utánaadások és hamisítások kísértetnek meg, s ez okból kérek mindenkit, hogy vásárlás végett egyedül a fentebbi raktárhoz forduljon s Polt Károly bécsi reseda-göndörítő-kenőcsét világosan megismerje, figyeljen a fentebbi védjegyre. (412-18) (10-20)

(412-18) (10-20)

EISENHALTIGER CHINA-SYRUP
VON GRIMAULT & Co
APOTHEKER, PARIS

Sirap de Quinquina ferrugineux de Grimault & Co Pharmaciens à Paris.

VASTARTALMÚ CHINA-SZÖRP

Grimault és társa párisi gyógyszerészekről.

A China-héj egyike a legkifinomottabb erősítő-szereknek, a minőkkel az orvosi kincstár rendelkezik. Hatályos elvei itt a vassal legoldhatóbb alakban egyesítve, e szert tehát gyöngyösk és gyermekek is könnyen megemésztik. Különösen eredménydúsan alkalmazhatják a sápkór, vérszegénység s a havi tisztulás, rendtelenség eseteiben. Üdítő és szelídítő, a kik ismét erőre ohaítanak vergődni, legmeglehetőbben ajánlható e szer.

Főraktár Bécsben: Nagyban szállításra Raabe Brunónál, Böckerstrasse 1; Róder Fülöpönél, Wienstrasse 15. Főraktár Magyarországra nézve Török József gyógyszerésznél Budapesten. Kolozsvárt: Wolff J. és Dr. Hintz G. gyógyszerész uraknál. (422-17) (10-18)

(422-17) (10-18)

Stein János

könyv-, és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható a következő nem rég megjelent jeles és közhasznú mezőgazdasági munka:

A MEZELI GAZDASÁGTAN

RÖVID FOGLALATA.

TANULÓ S GYAKORLÓ GAZDÁK HASZNÁLATÁRA

írta:

VÖRÖS SÁNDOR.

a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatója.

TARTALOM:

Előszó.

Bevezetés.

I. RÉSZ.

A növénytermelés köréből:

I. A talaj és annak eredete.

A növények élete és táplálkozása.

II. Talajtulajdonok, különbségek

III. Telkesítések, javítások.

IV. A talaj megművelése s az erre használt eszközök.

V. A trágya és a trágyázás.

VI. A vetés.

VII. A növények ápolása a vetés után.

VIII. Az aratás, cséplés és a termények elraktározása.

IX. Művelési növényeink feloszt.

X. Művelési növények termeszt.

1. Gabonafélék.

2. Hüvelyes vetemények.

3. Kapásnövények.

4. Ipar- és keres. növények.

5. Takarmánynövények.

XI. Rétek és legelők.

XII. Gazdasági rendszerek.

II. RÉSZ.

Az állattenyésztés köréből:

Általános rész.

Az állattenyésztés célja.

Fogalmak és meghatározások.

A tenyésztés általános szabályai.

Az állatok táplálásáról.

Az állatok takarmányszükséglete.

Különös rész.

I. A szarvasmarha tenyésztéséről.

II. A ló tenyésztéséről.

III. A juh tenyésztéséről.

IV. A sertés tenyésztéséről.

Ára 1 forint.

Vidékre bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr., mely esetben az összeg posta utalvánnyal előre beküldendő.

Gazdasági szakmunkák legteljesebb raktára! Könyvjegyzékek ingyen és bérmentve.

Stein János

könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható:

Az ujonczozásra vonatkozó összes miniszteri rendeletek gyűjteménye 1870-79.

Összegejtötte és kiadja BONIS ISTVÁN Kolozsmegye főjegyzője.

Azon hiány — melyet a katonai rendelet szétosztása miatt, — a katonai ügyekkel foglalkozó tisztviselők és sorozó bizottsági polgári elnökök éreznek, eléggé indokolja ezen gyűjtemény sajtó alá bocsátását.

A 324 lapra terjedő n. 8-ad réti mű ára 2 forint, s folyvást kapható STEIN JÁNOS könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

Vidékre 2 frt 10 kr. utalvány általi beküldés-nél bérmentve.

Ugyanott kapható:

Absolon papa.

Eredeti vigjáték 3 felvonásban.

Írta K. PAPP MIKLÓS. Ára frt 10 kr.

AZ ÖRDÖG BIBLIÁJA.

Eredeti népdrama 4 felvonásban.

Írta K. PAPP MIKLÓS. Ára 1 frt 10 kr.

Budapesti szemle.

1879. Első kötet. Január-február. Ára 2 frt.

Egy hirhedt kalandor

a XVII. századból.

Regényes korrajz 3 kötetben. Írta JÓKAI MÓR.

Ára 3 frt.

Ugyanott régibb, vagy használt könyvek újakért becséréltetnek, vagy kedvező feltételek mellett átvétnak.

50 kr.,

eredeti sorsjegy

Árval nyerhetni

1000

darab effectív

aranyat.

3000 nyeremény

60,000 forint értékben.

A kisorsolás a tanács felügyelete alatt 1879 február 25-dikén lesz. (1) (8-10)

Vidéki megrendelések bérmentesen és a sorsjegyek és nyeremény lajstromnak bérmentes megküldése végett 30 kr. külföldi mellékletével körtnek. Az UNION-BANK váltóirodája, Bécs, Graben 13.

HUTFLESH KÁROLY

(42)

KOLOZSVÁRT,

(4-*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemeket, s leszámítol escomptirt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNLJA DÚSAN ELLATOTT

FÜSZERTÁRÁT, BÖRKERESKEDESET, úgy saját gőz- (henger)- malmi

LISZTEIT, úgy szintén kitiű minőségű

lagygyugyvertya és szappan-gyártmányait.

SÁRGA KRISTÓF

fehérnemű és vászon-raktára

KOLOZSVÁRT,

(bel-középutca, kíségtő alatt.)

Kül- és belföldi nagy kereskedők és gyárosokkal egyenes összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. ér. vevőimnek kezesség mellett, legutányosabb áron valódi ártékkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-íngék, chifon, creton és madepolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi színes-íngék, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó színtartó 30 krtól, 3 frt 60-ig.

Színes és fehér gyabjű alsó-íngék és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobb len és pamut vászomból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kézelők 4 réti legjobb chifon szövetből párja 40 kr.

Férfi színes-szélű selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 frtig. (387-8) (31-*)

Női-íngék len és pamut vászomból, sima himzett vagy redős, 1 frtől, 5 frtig.

Női háló rekkik, 1 frtől, 5 frtig, főként len és chifon vászomból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól, 7 frtig.

Női piqnet rekkik, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny necek, gyapjú és pamut takarók, paplanok, madráczok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legújabb szerkezetű esőernyők, 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és színes harisnyák, gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50-ig.

Legújabb nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glagé kesztyűk, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasínorok sat, legutányosabb árban.

Fehér és színes-asztalnemű, mindenféle len és pamut vászon szín-tartó creton, oxford és madepolan,

színes ingszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chifon, creton és madepolan fehér ingszövetek 80, 1.55 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig,

sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chifon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és ezernék, ujjon szűltöttek részére főként, télik és takarók sat.

Továbbá elvállalnk kiházasítás, vagy magán szükségre kívánt fehérneműket pontos elkészítését; kitiű szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árat és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgálok, vagy másokkal kívánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. ér. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgálja:

Sárga Kristóf.

(45)

FARSANGI IDÉNYRE!

(6-10)

CSAPÓ SÁNDOR nagy árutárlatában Kolozsvárt kapható

legújabb francia bali legyezők 35 krtól egész 10 frtig, táncz jelvények (Cotillon orden) egész és fél lárvák. Angol és francia illatszerek hajporok, egyéb Toilethez szükséges kellékek férfi ingek, kézelők és nyakkendők, kitiű jó bali és utcái kesztyűk.

Vidékre rendelményeket legpontosabban teljesítek

CSAPÓ SÁNDOR.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.